

Apunts tècnics de l'Invassat

**17/2. Principals aspectes del nou
reglament d'emmagatzematge
de productes químics.
(RD 656/2017, de 23 de juny)**

Juan Carlos Castellanos Alba

INVASSAT

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT

17/2

PRINCIPALS ASPECTES PREVISTOS EN EL REIAL DECRET 656/2017, DE 23 DE JUNY, PEL QUAL S'APROVA EL REGLAMENT D'EMMAGATZEMATGE DE PRODUCTES QUÍMICS I LES SEUES INSTRUCCIONS TÈCNIQUES COMPLEMENTÀRIES

JUAN CARLOS CASTELLANOS ALBA

Setembre 2017

Juan Carlos Castellanos Alba

PRINCIPALS ASPECTES PREVISTOS EN EL REIAL DECRET 656/2017, DE 23 DE JUNY, PEL QUAL S'APROVA EL REGLAMENT D'EMMAGATZEMATGE DE PRODUCTES QUÍMICS I LES SEUES INSTRUCCIONS TÈCNiques COMPLEMENTÀRIES

Setembre de 2017

RESUM

Aquest apunt tècnic resumeix els aspectes més importants que recull el nou Reglament d'emmagatzematge de productes químics aprovat, juntament amb les seues instruccions tècniques complementàries MIE APQ 0 a 10, pel Reial decret 656/2017, de 23 de juny. D'aquesta manera s'adapta la reglamentació d'emmagatzematge de productes químics al que preveu el Reglament (CE) núm. 1907/2006, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre, relatiu al registre, l'avaluació, l'autorització i la restricció de substàncies i preparats químics (REACH), i al Reglament (CE) núm. 1272/2008, de 16 de desembre de 2008, del Parlament Europeu i del Consell, sobre classificació, etiquetatge i envasament de substàncies i mescles. A més, s'adapten les instruccions tècniques complementàries corresponents a l'evolució de la tècnica i es pren com a base l'experiència acumulada en matèria d'emmagatzematge de productes químics.

Aquest document tracta de manera específica:

- ✓ L'objecte i àmbit d'aplicació del Reglament d'emmagatzematge de productes químics.
- ✓ La posada en servei de les instal·lacions.
- ✓ El control de les instal·lacions.
- ✓ Les obligacions i responsabilitats dels titulars.
- ✓ Les actuacions en cas d'accident.

És procedent advertir el lector que l'esperit d'aquest apunt tècnic és purament il·lustratiu i no exhaustiu.

Per a citar aquest document:

CASTELLANOS ALBA, Juan C. Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries. [en línia]. Burjassot: Institut Valencià de Seguretat i Salut en el Treball, 2017. 14 p. (Apunts tècnics de l'Invassat; 17-2).

INTRODUCCIÓ

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

La reglamentació fins ara vigent sobre emmagatzematge de productes químics està constituïda pel Reial decret 379/2001, de 6 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries MIE APQ-1, MIE APQ-2, MIE APQ-3, MIE APQ-4, MIE APQ-5, MIE APQ-6 i MIE APQ-7, pel Reial decret 2016/2004, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la MIE APQ-8 "Emmagatzematge de fertilitzants a base de nitrat amònic amb alt contingut en nitrogen" i pel Reial decret 105/2010, de 5 de febrer, pel qual es modifiquen determinats aspectes de la regulació dels emmagatzematges de productes químics i s'aprova la MIE APQ-9 "Emmagatzematge de peròxids orgànics".

El Reial decret 656/2017 pretén, d'una banda, l'adaptació de la reglamentació d'emmagatzematge de productes químics al que preveu el Reglament (CE) núm. 1907/2006, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, relatiu al registre, l'avaluació, l'autorització i la restricció de substàncies i preparats químics (REACH), i al Reglament (CE) núm. 1272/2008, del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 2008, sobre classificació, etiquetatge i envasament de substàncies i mesclades.

D'altra banda, l'evolució de la tècnica i l'experiència que s'ha anat acumulant en l'aplicació de les instruccions tècniques complementàries (d'ara en avant ITC), han posat de manifest la necessitat de reelaborar-les totes i adaptar-les al progrés tècnic.

Respecte a l'anterior reglamentació, aquest reial decret incorpora les ITC MIE APQ-0 "Definicions generals" i la MIE APQ-10 "Emmagatzematge en recipients mòbils".

Les ITC MIE APQ-1, MIE APQ-2, MIE APQ-6 i MIE APQ-7 només contindran les disposicions referents als recipients fixos. La ITC MIE APQ-5 s'amplia a tots els recipients de pressió transportables, tal com es defineixen en el Reial decret 1388/2011.

S'ha incorporat una nova ITC MIE APQ-10 en la qual s'estableixen les prescripcions tècniques a què s'han d'ajustar les instal·lacions d'emmagatzematge, càrrega i descàrrega de productes químics en recipients mòbils.

El Reial decret 656/2017 aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les ITC següents:

- ✓ MIE APQ-0 "Definicions generals"
- ✓ MIE APQ-1 "Emmagatzematge de líquids inflamables i combustibles en recipients fixos"
- ✓ MIE APQ-2 "Emmagatzematge d'òxid d'etilè en recipients fixos"
- ✓ MIE APQ-3 "Emmagatzematge de clor"
- ✓ MIE APQ-4 "Emmagatzematge d'amoniac anhidre"
- ✓ MIE APQ-5 "Emmagatzematge de gasos en recipients a pressió mòbils"
- ✓ MIE APQ-6 "Emmagatzematge de líquids corrosius en recipients fixos"
- ✓ MIE APQ-7 "Emmagatzematge de líquids tòxics en recipients fixos"
- ✓ MIE APQ-8 "Emmagatzematge de fertilitzants a base de nitrat amònic amb alt contingut en nitrogen"
- ✓ MIE APQ-9 "Emmagatzematge de peròxids orgànics i de matèries autorreactives"

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

✓ MIE APQ-10 “Emmagatzematge en recipients mòbils”

Quan una instal·lació compresa en l'àmbit d'aplicació del reglament no es puga ajustar a les prescripcions establides en les ITC, l'òrgan competent en matèria d'indústria de la comunitat autònoma, amb la sol·licitud prèvia de l'interessat acompanyada de la corresponent documentació tècnica en què conste i es justifique aquesta impossibilitat i en la qual es formule una solució tècnica alternativa i amb un informe favorable d'un organisme de control habilitat, podrà autoritzar que la referida instal·lació s'adeqüe a la solució proposada, que en cap cas podrà suposar reducció de la seguretat que resulte de les prescripcions d'aquestes ITC.

Les instal·lacions d'emmagatzematge de productes químics, que es troben en execució en la data d'entrada en vigor d'aquest reial decret, disposaran d'un termini màxim de dos anys durant els quals es podran posar en servei i es regiran per les disposicions anteriors.

El Reial decret 656/2017 deroga els reials decrets següents: Reial decret 379/2001, Reial decret 2016/2004 i Reial decret 105/2010.

El Reial decret 656/2017 entra en vigor el 25 d'octubre de 2017.

OBJECTIU

L'objectiu d'aquest apunt tècnic no és cap altre que ressaltar els aspectes més rellevants que recull el Reial decret 656/2017. No obstant això, s'adverteix el lector que l'esperit d'aquest document és purament il·lustratiu i no exhaustiu i, per tant, en cada cas concret es requerirà la lectura detallada del referit reial decret per a conèixer l'abast definitiu de les obligacions en relació a aquest, així com de les instruccions tècniques complementàries que hi siguen aplicables.

OBJECTIU I ÀMBIT D'APLICACIÓ DEL REGLAMENT D'EMMAGATZEMATGE DE PRODUCTES QUÍMICS

El Reglament d'emmagatzematge de productes químics aprovat per aquest reial decret té per objecte establir les condicions de seguretat de les instal·lacions d'emmagatzematge, càrrega, descàrrega i trasbals de productes químics perillosos, és a dir, les substàncies i mescles considerades com a perilloses en l'àmbit d'aplicació del Reglament (CE) núm. 1272/2008.

També són objecte del reglament els emmagatzematges en recipients fixos de líquids combustibles amb punt d'inflamació superior a 60°C i inferior a 100°C.

El reglament i les seues ITC s'apliquen a les instal·lacions de nova construcció, així com a les ampliacions o modificacions de les existents no integrades en les unitats de procés. No serà

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

aplicable als emmagatzematges de productes amb reglamentacions específiques si en aquestes es recullen les condicions de seguretat dels emmagatzematges.

S'exclouen de l'àmbit d'aplicació:

- ✓ L'emmagatzematge que es puga produir durant el transport de productes químics perillosos per carretera, ferrocarril, via marítima o aèria, continguts en els vehicles, vagons, cisternes i contenidors, incloent les parades i els estacionaments imposats per les condicions de transport o del trànsit.
- ✓ L'emmagatzematge en trànsit, és a dir, aquell emmagatzematge esporàdic de productes en espera de ser reexpedit i el període d'emmagatzematge previst del qual no supere les 72 hores contínues. No obstant això, si al magatzem hi ha producte durant més de 8 dies al mes o 36 dies a l'any, no serà considerat emmagatzematge en trànsit.
- ✓ Els emmagatzematges de productes químics de capacitat inferior al que s'indica en la columna 5 de la taula I que es recull a continuació:

Taula I. Relació de perills i quantitats per a l'aplicació del reglament

1	2	3	4	5	6
Annex I CLP	Tipus de perill	Categoria	Indicació de perill	Capacitat d'emmagatzematge (1)	
				Aplicació RAPQ	Execució projecte
2.2	Gasos inflamables	1	H220	0	Vegeu ITC
		2	H221		
	Gasos químicament inestables (3)	A	H230	-	-
		B	H231		
2.3	Aerosols (inflamables)	1	H222 H229	50	Vegeu ITC
		2	H223 H229		
	Aerosols (no inflamables)	3	H229	200	Vegeu ITC
2.4	Gasos comburents	1	H270	0	Vegeu ITC

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

1	2	3	4	5	6
Annex I CLP	Tipus de perill	Categoria	Indicació perill	Capacitat d'emmagatzematge (1)	
				Aplicació RAPQ	Execució projecte
2.6	Líquids inflamables	1	H224	50	Vegeu ITC
		2	H225		
		3	H226		
2.7	Sòlids inflamables	1	H228	500	2500
		2	H228	1000	5000
2.8	Substàncies i mescles que reaccionen espontàniament (autoreactives)	A	H240	0	0
		B	H241	5	150
		C a F	H242		
2.9	Líquids pirofòrics	1	H250	0	50
2.10	Sòlids pirofòrics	1	H250	0	50
2.11	Substàncies i mescles que experimenten calfament espontani	1	H251	50	300
		2	H252		
2.12	Substàncies i mescles que, en contacte amb l'aigua, desprenen gasos inflamables	1	H260	50	300
		2	H261		
		3	H261		
2.13	Líquids comburents	1	H271	500	2500
		2	H272	750	2500
		3	H272	1000	2500
2.14	Sòlids comburents	1	H271	750	2500
		2	H272	1000	2500
		3	H272	1250	2500
2.15	Peròxids orgànics	A	H240	0	0
		B	H241	5	150
		C a F	H242		
2.16	Corrosius per als metalls	1	H290	1000	5000
3.1	Toxicitat aguda (2)	1	H300 H310 H330	50	250
		2	H300 H310 H330	150(liq) 250(sol)	1250
		3	H301 H311 H331	600(liq) 1000(sol)	5000
		4	H302 H312 H332		

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

1	2	3	4	5	6
Annex I CLP	Tipus de perill	Categoria	Indicació perill	Capacitat d'emmagatzematge (1)	
				Aplicació RAPQ	Execució projecte
3.2	Corrosió cutània	1A	H314	200	800
		1B	H314	400	1600
		1C	H314	1000	5000
	Irritació cutània	2	H315	1000	5000
3.3	Lesions oculars greus	1	H318	1000	5000
	Irritació ocular	2	H319		
3.4	Sensibilització respiratòria	1	H334	1000	5000
3.4	Sensibilització cutània	1	H317	1000	5000
3.5	Mutagenicitat en cèl·lules germinals	1A	H340	1000	5000
		1B	H340		
		2	H341		
3.6	Carcinogenicitat	1A	H350	1000	5000
		1B	H350		
		2	H351		
3.7	Toxicitat per a la reproducció	1A	H360	1000	5000
		1B	H360		
		2	H361		
3.8	Toxicitat específica en determinats òrgans (STOT) exposició única	1	H370	1000	5000
		2	H371		
		3	H335 H336		
3.9	Toxicitat específica en determinats òrgans (STOT) exposicions repetides	1	H372	1000	5000
		2	H373		
3.10	Perill per aspiració	1	H304	1000	5000
4.1	Perills per al medi ambient	1	H400	1000	5000
		1	H410		
		2	H411		
		3	H412		
		4	H413		

Nota: En cap cas la suma dels quocients de les quantitats emmagatzemades i les incidències en les columnes 5 o 6 agrupades pel tipus de perill, segons les parts 2, 3 i 4 de l'annex I del CLP (columna de la taula), superarà el valor d'1.

(1) Pel que fa a les unitats:

Per als productes químics sòlids, la massa en quilograms (kg).

Per als productes químics líquids, el volum en litres (l).

Per al gasos líquids, els gasos líquids refrigerats i els gasos dissolts: la massa en quilograms (kg).

Per als gasos comprimits: el volum en litres (l).

(2) La capacitat màxima unitària dels envasos en els emmagatzematges de líquids tòxics exclosos no podrà superar els 2 litres per a categoria 1 i els 5 litres per a categoria 2.

(3) Els gasos químicament inestables no poden ser emmagatzemats, llevat de quan s'estabilitzen de manera que no es pugui produir cap reacció perillosa.

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

L'aplicació d'aquest reglament s'ha de d'efectuar sense perjudici de l'exigència, quan corresponga, del que preceptuen la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals i la normativa que la desplega, així com del Reial decret 840/2015, de 21 de setembre, pel qual s'aproven mesures de control dels riscos inherents als accidents greus en què intervinguen substàncies perilloses; el Reial decret 393/2007, de 23 de març, pel qual s'aprova la norma bàsica d'autoprotecció; la Llei 38/1999, de 5 de novembre, ordenadora de l'edificació, i el Reial decret 2267/2004, de 3 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de seguretat contra incendis als establiments industrials i les disposicions reguladores del transport de mercaderies perilloses.

POSADA EN SERVEI DE LES INSTAL·LACIONS

Una vegada finalitzades les obres d'execució de l'emmagatzematge i abans de la posada en servei d'aquest, el titular haurà de presentar, davant de l'òrgan competent de la comunitat autònoma, la documentació següent o, quan així ho determine la comunitat autònoma, una declaració responsable de disposar d'aquesta:

- ✓ Un projecte de l'emmagatzematge en què es justifique el compliment d'aquest reglament i les mesures de seguretat preses. Si hi ha ITC, el projecte es redactarà de conformitat al que s'hi preveu. L'article 4 recull el contingut del projecte en què es recomana la utilització com a guia per a elaborar-lo, la norma UNE 157001.

En els casos d'ampliació, modificació o trasllat el projecte es referirà al que s'ha ampliat, modificat o traslladat i al que, com a conseqüència, en resulte afectat. Els documents mínims del projecte podran disminuir-se i simplificar-se proporcionalment a l'objecte del projecte, sense detriment de la seguretat i sense perjudici que l'òrgan competent de la comunitat autònoma requereisca documentació complementària.

En el cas d'edificis, el projecte de la instal·lació d'emmagatzematge de productes químics perillosos es desenvoluparà, bé com a part del projecte general de l'edifici o establiment o bé en un projecte específic.

En els emmagatzematges la capacitat màxima dels quals estiga compresa entre els valors establits en les columnes 5 i 6 de la taula I anterior, o d'acord amb el que indica cada ITC, el projecte es podrà substituir per un document (memòria) firmat pel titular de l'emmagatzematge o pel seu representant legal, que incloga, segons siga procedent, els apartats 2a), 2b), 2c), 2d), 2e) i 3b) dels enumerats en l'article 4 que s'ha esmentat més amunt.

- ✓ Certificat subscrit pel tècnic titulat director de l'obra en el qual es faça constar, sota la seua responsabilitat, que les instal·lacions s'han executat i provat, d'acord amb el projecte presentat, així com que compleixen les prescripcions contingudes en aquest

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

reglament i, si és el cas, en les ITC.

- ✓ La documentació acreditativa de disposar d'una assegurança, aval o una altra garantia financera equivalent que cobrisca la seua responsabilitat civil que es puga derivar de l'emmagatzematge.

Per a les instal·lacions que no requerisquen projecte es requerirà un certificat, subscrit per un organisme de control habilitat, en el qual s'haurà d'acreditar el compliment de les prescripcions contingudes en aquest reglament i, si és el cas, en les ITC corresponents.

CONTROL DE LES INSTAL·LACIONS

Cada cinc anys a partir de la data de posada en servei el titular haurà de presentar en l'òrgan competent de la comunitat autònoma un certificat emés per un organisme de control habilitat en el qual s'acredite la conformitat de les instal·lacions amb els preceptes de les ITC o, si és el cas, amb els termes de l'autorització prevista en la disposició addicional segona del Reial decret 656/2017 per a instal·lacions que no puguen complir les prescripcions de les ITC.

Cada cinc anys s'haurà d'efectuar una prova d'estanquitat als recipients i canonades soterrades, que haurà de ser certificada per un organisme de control habilitat, d'acord amb norma, codi o procediment de reconegut prestigi.

Per als recipients i les canonades a pressió atmosfèrica es consideren de prestigi reconegut, entre d'altres, els sistemes per a la verificació d'estanquitat avaluats d'acord amb l'informe UNE 53968 IN o la norma UNE 62423-1, sempre que les propietats dels productes no afecten el sistema.

No serà necessària la realització d'aquesta prova en les instal·lacions que estiguen dotades de recipients o canonades de doble paret amb sistema de detecció de fugues, però sí la comprovació del funcionament correcte del sistema de detecció.

L'òrgan competent de la comunitat autònoma, d'ofici o a sol·licitud de la persona interessada, disposarà les inspeccions que calguen.

Els emmagatzematges de productes químics existents quan entre en vigor aquest reial decret seran revisats i inspeccionats d'acord amb les exigències tècniques de les ITC segons les qual es feren. La periodicitat i els criteris per a fer les revisions i inspeccions seran els que indiquen les ITC aprovades per aquest reial decret.

El termini per a efectuar la primera revisió i inspecció es comptarà a partir de l'última inspecció periòdica feta, d'acord amb les ITC anteriors, o si no n'hi ha, des de la data d'autorització o comunicació de la posada en servei de l'emmagatzematge.

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

OBLIGACIONS I RESPONSABILITATS DELS TITULARS

El titular de la instal·lació serà el responsable del compliment de les normes establides en aquest reglament d'emmagatzematge de productes químics.

El titular haurà de tindre coberta, mitjançant la corresponent pòlissa d'assegurança, aval o una altra garantia financera equivalent, la responsabilitat civil que es pugua derivar de l'emmagatzematge, amb quantia per sinistre de 400.000 euros, com a mínim.

ACCIDENTS

Amb independència de les comunicacions que es requereixen en compliment de l'article 17 del Reial decret 840/2015, de 21 de setembre, en cas d'accidents amb danys importants a les persones, al medi ambient o a la mateixa instal·lació, el titular informarà immediatament a l'òrgan competent de la comunitat autònoma.

Sense perjudici del que assenyala l'article 19 del Reial decret 840/2015 anterior, d'aquest accident s'haurà d'elaborar un informe, que el titular de la instal·lació haurà de presentar a l'òrgan competent de la comunitat autònoma, i aquest el remetrà, a efectes estadístics, al centre directiu competent en matèria de seguretat industrial del Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat, una vegada que s'hagen establert les conclusions pertinents, que s'hauran d'incorporar en un termini màxim de quinze dies.

REFERÈNCIES LEGALS I NORMATIVES

- ✓ (1) UNIÓ EUROPEA. Reglament (UE) núm. 1907/2006, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, relatiu al registre, l'avaluació, l'autorització i la restricció de substàncies i preparats químics (REACH), pel qual es crea l'Agència Europea de Substàncies i Preparats Químics, es modifica la Directiva 1999/45/CE i es deroguen el Reglament (CEE) núm. 793/93, del Consell i el Reglament (CE) núm. 1488/94, de la Comissió així com la Directiva 76/769/CEE, del Consell i les directives 91/155/CEE, 93/67/CEE, 93/105/CE i 2000/21/CE de la Comissió. *Diari Oficial de la Unió Europea* L196, 30 de desembre de 2006, 1-852. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/E6YXwF>>.
- ✓ (2) UNIÓ EUROPEA. Reglament (CE) núm. 1272/2008, del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 2008, sobre classificació, etiquetatge i envasament de substàncies i mesclades, i pel qual es modifiquen i deroguen les directives 67/548/CEE i 1999/45/CE i es modifica el Reglament (CE) núm. 1907/2006. *Diari Oficial de la Unió Europea* L353, 31 de desembre de 2008, 1-1355. [Consulta 07.08.2017]

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

<<https://goo.gl/JRBEZN>>.

- ✓ (3) ESPANYA. Llei 31/1995, de 8 de novembre de 1995, per la qual s'aprova la Llei de prevenció de riscos laborals. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 10 de novembre de 1995, núm. 269, 32590-32611. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/NxF929>>.
- ✓ (4) ESPANYA. Llei 38/1999, de 5 de novembre, ordenadora de l'edificació. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 6 de novembre de 1999, núm. 266, 38925-38934. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/KNuEk4>>.
- ✓ (5) ESPANYA. Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries MIE APQ 0 a 10. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 25 de juliol de 2017, núm. 176, 65747-65956. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/2qMvse>>.
- ✓ (6) ESPANYA. Reial decret 379/2001, de 6 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries MIE APQ-1, MIE APQ-2, MIE APQ-3, MIE APQ-4, MIE APQ-5, MIE APQ-6 i MIE APQ-7 (derogat per Reial decret 656/2017). *Butlletí Oficial de l'Estat*, 10 de maig de 2001, núm. 112, 16838-16929. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/J6VJEd>>.
- ✓ (7) ESPANYA. Reial decret 2016/2004, d'11 d'octubre, pel qual s'aprova la MIE APQ-8 "Emmagatzematge de fertilitzants a base de nitrat amònic amb alt contingut en nitrogen" (derogat per Reial decret 656/2017). *Butlletí Oficial de l'Estat*, 23 d'octubre de 2004, núm. 256, 35122-35126. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/uYiDau>>.
- ✓ (8) ESPANYA. Reial decret 105/2010, de 5 de febrer, pel qual es modifiquen determinats aspectes de la regulació dels emmagatzematges de productes químics i s'aprova la MIE APQ-9 "Emmagatzematge de peròxids orgànics" (derogat per Reial decret 656/2017). *Butlletí Oficial de l'Estat*, 18 de març de 2010, núm. 67, 26549-26601. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/3qQ1hH>>.
- ✓ (9) ESPANYA. Reial decret 840/2015, de 21 de setembre, pel qual s'aproven mesures de control dels riscos inherents als accidents greus en els quals intervinguen substàncies perilloses. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 20 d'octubre de 2015, núm. 251, 97531-97567. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/df4dJU>>.
- ✓ (10) ESPANYA. Reial decret 393/2007, de 23 de març, pel qual s'aprova la norma bàsica d'autoprotecció. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 24 de març de 2007, núm. 72, 12841-12850. [Consulta 07.08.2017]
- ✓ (11) ESPANYA. Reial decret 2267/2004, de 3 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de seguretat contra incendis en els establiments industrials. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 17 de desembre de 2004, núm. 303, 41194-41255. [Consulta 07.08.2017] <<https://goo.gl/WdZ376>>.

APUNTS TÈCNICS DE L'INVASSAT 17 2

J. C. CASTELLANOS ALBA. *Principals aspectes previstos en el Reial decret 656/2017, de 23 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'emmagatzematge de productes químics i les seues instruccions tècniques complementàries*

INVASSAT

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball
Institut Valencià de Seguretat i Salut en el Treball INVASSAT

www.invassat.es secretaria.invassat@gva.es